

Šľachtiteľský program oviec plemena kamerunská ovca

Úvod šľachtiteľského programu:

Šľachtiteľský program a šľachtenie plemena kamerunská ovca (KA) vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh, Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajícok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobou stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia, ktorá podľa zákona o šľachtení a plemenitbe je poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania primárnych údajov, údajov o selekcii a plemenitbe a o výmene plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby nadväzoval na šľachtiteľské

programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Plemeno patrí do skupiny západoafrických oviec chovaných divokým spôsobom vo vyšších nadmorských výškach Kamerunskej republiky. Kamerunská ovca je veľmi nenáročná na potravu a je tiež výborne adaptovaná na pastevný odchov. Má krátku a lesklú srst', ktorá pokrýva celú časť tela. U daného plemena sa vyskytuje srnčie hnedé alebo čiernobiele sfarbenie. Prvý typ sfarbenia pochádza z oblastí savany, kde je silný tlak predátorov a srnčia farba pôsobí ako maskovacie sfarbenie. Čiernobiele sfarbenie môže mať rôzny podiel strakatosti. Hnedý (srnčí) farebný ráz, ktorý v chovoch prevláda, sa vyznačuje čiernou farbou brucha a vnútornou časťou končatín. Podľa plemenného štandardu sú povolené farebné rázy ako: čierny, čierny so zlatým pesíkom, strakatý s rôznym podielom strakatosti (čiernobiele alebo hnedobiele). Chovateľským cieľom je vyšľachtenie bieleho farebného rázu.

Plemeno je menšieho telesného rámca a pevnej konštitúcie. Hlava je stredne dlhá, u baranov mierne klabonosá s vodorovne nasadenými ušami, krk svalnatý a pomerne dlhý, hrud' stredne hlboká a široká, končatiny stredne dlhé a pevné, chrbát rovný, zadná časť tela mierne zrazená. U baranov prevláda rohatosť. Vyžaduje sa široké nasadenie rohov. Plemenným znakom je charakteristická hriva, ktorá je tiež výrazom dominancie, u silných jedincov zasahuje až po kolená. Bahnice sú bezrohé. Materské vlastnosti bahníc sú vynikajúce.

Úžitkové vlastnosti

Živá hmotnosť dospelých bahníc je od 30 – 35 kg a baranov 40 – 55 kg. Dosahujú výšku v kohútiku 55 - 60 cm. Plodnosť na obahnenú ovcu je 150 %. Živá hmotnosť jahniat v 100 dňoch veku je 18 – 20 kg.

Postup šľachtenia plemena

Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba, so zámerom aby parametre úžitkovosti u nás chovaných oviec plemena kamerunská ovca (KA) sa čo najrýchlejšie približovali a vyrovnali parametrom, ktoré sú uvádzané v plemennom štandarde. Šľachtenie je založené na výbere geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie týchto geneticky najlepších zvierat bude aj naďalej kontrola úžitkovosti. Získané dáta sa pri dostatočne početnej populácii využijú pri odhadoch plemenných hodnôt (ďalej len „PH“) pomocou metódy BLUP Animal Model, ktorá umožní korekciu systematických vplyvov prostredia a využije informácie o všetkých príbuzných jedincov v rodokmeni, čím sa výrazne zvyšuje presnosť a spoľahlivosť odhadu. Pri malej populácii bude odhad PH robený na základe fenotypových hodnôt.

Odhad plemenných hodnôt sa urobí na základe záznamov o veľkosti vrhu, z ktorého pochádza hodnotený jedinec a tiež veľkosti vrhu, z ktorého pochádza matka a otec posudzovaného jedinca (tzv. kódu plodnosti), ďalej na základe subjektívneho posúdenia osvalenia (fakultatívne na základe objektívneho posúdenia MLLT a hrúbky podkožného tuku) a zároveň na základe posúdenia exteriéru (zahrňuje aj posúdenie farebných typov). Konečným cieľom (v prípade výrazného rozšírenia populácie na Slovensku) je stanovenie celkovej PH oviec plemena KA, ktorá bude zohľadňovať ekonomickú váhu jednotlivých ukazovateľov.

Rýchlejší genetický pokrok predpokladá vyššiu intenzitu selekcie. Genetický vývoj populácie je týmto spôsobom zabezpečovaný hlavne výberom plemenných baranov. Keďže sa

jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová len krátke časové obdobie je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EÚ.

Plemenný štandard a chovný cieľ oviec plemena kamerunská ovca chovaného v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		kamerunská ovca (KA)
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Mäsové plemeno, vhodné do extenzívnejších podmienok • Plemeno patriace do skupiny srstnatých plemien oviec • Plemeno s menším telesným rámcom a pevnou konštitúciou • Nenáročné plemeno vyznačujúce sa výbornou plodnosťou, s možným bahnením 3 krát za 2 roky
	<i>Chovný cieľ</i>	Zaujímavé plemeno, zamerané na mäsovú úžitkovosť
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Mäsový úžitkový typ. Prioritné zameranie na produkciu kvalitného a dietetického mäsa, s výborným využitím pastvy
	<i>Chovný cieľ</i>	
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	30 - 35 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	30 - 35 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	40 – 55 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	40 – 55 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	25 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	30 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	35 kg
PDP jahniat do 100 dní – jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,160 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,165 kg
PDP jahniat do 100 dní – baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,175 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,185 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	Srstnaté plemeno
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	150 %
	<i>Chovný cieľ</i>	180 %

* hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne 2/3 živej hmotnosti bahníc

** uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roka musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana